

7. Копчак Ю. С. Проблеми діагностики фінансового стану і стійкості функціонування підприємства / Ю. С. Копчак // Вісник СумДУ. — 2004. — № 9(68). — С. 23—34.
8. Конспект лекцій з курсу «Економічна діагностика» / Укл. С. М. Глухарев. — Х. : ХНАМГ, 2008. — 118 с.
9. Осовська Г. В. Основи менеджменту : підруч. / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. — К. : Кондор, 2006. — 664 с.

УДК 658.589.658.8:330.341.1(477)

ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ТЕХНОПАРКУ ЯК СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Нечіпай О.С., аспірант

Запорізький національний університет

У статті розглядаються технопарки як науково-виробничі комплекси, які здійснюють весь технологічний ланцюжок від фундаментальних досліджень до продажу нової продукції. Вони припускають гармонійне поєднання діяльності дослідницьких організацій та інститутів, вищих навчальних закладів, підприємств промисловості, ділових, обслуговуючих і комерційних структур, а також місцевих органів влади.

Ключові слова: технопарк, інноваційна діяльність, інноваційний технопарк, трансферт.

Нечіпай Е.С. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОЛОЖЕНИЯ ТЕХНОПАРКА КАК СИСТЕМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ / Запорожский национальный университет, Украина

В статье рассматриваются технопарки как научно-производственные комплексы, которые совершают всю технологическую цепочку, от фундаментальных исследований до продажи новой продукции. Они предполагают гармоничное сочетание деятельности исследовательских организаций и институтов высших учебных заведений, предприятий промышленности, деловых, обслуживающих и коммерческих структур, а также местных органов власти.

Ключевые слова: технопарк, инновационная деятельность, инновационный технопарк, трансферт.

Nechipay E.S. TECHNOPARK THEORY OF HOW THE SYSTEM SOFTWARE INNOVATION ENTERPRISES / Zaporizhzhya National University, Ukraine

The article consider tehnoparks, as research and production complexes which make the entire process chain, from the basic research, prior to the sale of new products. They suggest a harmonious blend of research organizations and institutions of higher education, industrial, business, service and commercial structures, as well as local authorities.

Key words: industrial park, innovation, innovative tehnopark, transfer.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сьогодні діяльність технопарку також передбачає створення сприятливих умов для зростання та успішного функціонування наукоємних підприємств і малих фірм, шляхом впровадження нових технологій, надання певних фінансових кредитів, пільг тощо. Технопарк повинен вписуватися в певну програму розвитку міста і регіону. У відповідності зі своїми завданнями технопарки здійснюють експертизу і відбір інноваційних пропозицій, науково-технічних проектів і програм, що спрямовані на створення і впровадження нової техніки і наукоємних технологій, а також оцінку ризикованості цих пропозицій, сприяють проведенню науково-дослідних робіт і передачі їх результатів у виробництво.

Отже, вони надають малим інноваційним підприємствам виробничі площі, устаткування для виконання науково-дослідних робіт, пропонують юридичні, фінансові, маркетингові, господарські та інші послуги, сприяння в правовому та комерційному захисті інтелектуальної власності. Важливо, щоб технопарк продемонстрував, що його клієнти мають ті ж проблеми і стикаються з тими ж труднощами, що й будь-які інші фірми. Якщо місцеві, ділові кола дійдуть висновку, що технопарк варто підтримувати, то і технопарк, і його клієнти будуть працювати в сприятливому середовищі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аналізуючи різні аспекти інноваційної діяльності технопарків в Україні, були виділені роботи вітчизняних і закордонних дослідників: А. Блінова [1], Н. Вахтіна [2], О. Волкова [3], В. Іжевського [4], І. Грабар [5], В. Третяк [6] та ін. Блінов А. показав формування інституту інновацій в економіці, цільові

функції та різноманітні форми зон спеціального призначення, питання стратегії їх розвитку, правове регулювання, державного забезпечення ефективного функціонування [1]. Дослідник Н. Вахтіна представила теоретичний аналіз змісту технопаркової діяльності [2]. Волков О. відзначив, що технопарк – це явище сучасності, він може виникнути в суспільстві, що досягло певного рівня і темпу технічного зростання [3]. Іжевський В. показав взаємодії всіх учасників науково-виробничої діяльності, зміни управлінських підходів у керівництві промислових структур, розуміння ролі і значення промислових підприємств у функціонуванні технопаркових структур на державному рівні [4]. Та Грабар І. розповідає про сучасні форми організації промислового виробництва [5]. Але дані дослідження не представляють системних розробок щодо сутнісної і структурно-функціональної дії технопарку як системи забезпечення інноваційної діяльності підприємства.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою цієї статті є виявлення економічного змісту, сутності, складу і структури технопарку, як системи забезпечення інноваційної діяльності підприємства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Велика розмаїтість досліджень технопаркової діяльності зумовила, відсутність в науковій літературі однозначного трактування поняття технопарку. У науковій і публіцистичній літературі, присвяченій цієї тематиці, наводяться різні визначення цього терміна, з огляду на форми уточнення організації та функціонування цієї сфери діяльності.

Існуючі визначення можна узагальнити в такому порядку:

1. Технопарки – форми інтеграції науки із виробництвом – відносяться до розряду територіальних та регіональних науково-виробничих комплексів [1, с. 92].
2. Технопарк – це структура виробничо-технологічної підтримки інновацій, яка дозволяє підприємствам малого та середнього бізнесу просувати на ринку інноваційні технології. Крім того, за рахунок податкових послаблень підприємці можуть інвестувати значні кошти в наукові розробки, які в рамках того ж технопарку максимально швидко запускаються у виробництво [1, с. 93].
3. Технопарк – автономна самоокупна підприємницька структура (як правило, з правами юридичної особи), яка спеціалізується на конкретному напрямку генерування та реалізації високих і провідних технологій [2, с. 132].
4. Технопарк – зона технологічного розвитку, що володіє системою пільг щодо забезпечення розробки, освоєння і реалізації технологій; забезпечує стимулювання розробки та освоєння сучасних технологій, реалізацію існуючого науково-технічного потенціалу [2, с. 135].
5. Технопарк – науково-виробничий територіальний комплекс, головне завдання якого полягає у формуванні максимально сприятливого середовища для розвитку малих наукоємних фірм-клієнтів. У структуру технопарку входять дослідний центр, інкубатор, науково-технологічний центр, маркетинговий центр, промислова зона, центр навчання та ін. Кожен з перерахованих центрів реалізує спеціалізований набір послуг для малих підприємств [5, с. 121].
6. Технопарк – організація, що здійснює науково-технологічну, дослідно-конструкторську, виробничу і комерційну діяльність з метою створення, розвитку, підтримки та підготовки до самостійної інноваційної діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва за допомогою освоєння ними наукових знань, винаходів і наукомістких технологій. Технопарки можуть створюватися у формі об'єднань наукових організацій, навчальних закладів, виробничих підприємств або їх підрозділів та суб'єктів малого та середнього підприємництва та інших зацікавлених організацій [5, с. 125].
7. Науково-дослідні технопарки, які існують на базі наукових організацій та університетів. Їх недолік – слабка виробнича база, низьке фінансування і слабка конкурентоспроможність на українському та світовому ринку [5, с. 195].
8. Інноваційний технопарк – організація, що об'єднує ресурсні наукові проекти щодо конструкторських, промислових організацій, навчальних закладів з метою створення матеріально-технічної, сервісної, фінансової та іншої бази для підтримки суб'єктів інноваційної діяльності [1, с. 96].

За формою технопарк являє собою науково-виробничий територіальний комплекс, що включає дослідний центр і прилеглу до нього компактну виробничу зону, у якій на умовах оренди розміщуються малі наукомісткі фірми. У більш широкому сенсі слова, це центр з розробки та виробництва наукоємної, продукції.

В основі діяльності технопарків лежать такі принципи:

- створення максимально сприятливих умов для наукоємного виробництва, інноваційного бізнесу і, отже, науково-технічного прогресу;
- максимальне зближення, у тому числі і територіальне, науки, виробництва і комерції;

- об'єднання фірм, які розробляють різні види наукомісткої продукції, що дозволяють створювати умови для продуктивного обміну ідеями та досвідом;
- створення сприятливих умов для розвитку передових науково-технічних ідей та їх втілення в технології в умовах українського ринку [5, с. 221].

Структурними компонентами технопарку є:

- територія і будівлі;
- науково-дослідний центр, його кадровий і інтелектуальний потенціал;
- промислові фірми, що перетворюють потенціал дослідного центру в ринкову продукцію;
- адміністративно-управлінська структура, що забезпечує функціонування всього комплексу як єдиного цілого;
- установи інфраструктурної підтримки, виробничої та побутової сфери [3, с. 306].

Розглядаючи позитивні сторони роботи технопарків, необхідно відзначити і супровідні проблемні явища в їхній роботі:

- нерідко присутні конфлікти інтересів учасників технопаркової діяльності;
- вони не є найвигіднішим напрямом для вкладення капіталу, вимагають для початку ефективної роботи не менше 5-6 років;
- привчають фірми, що входять до їх складу, до тепличних умов і свого роду утримання.

Однак технопарки є незамінною формою з'єднання науки та підприємницької діяльності, стимулювання науково-технічного прогресу, вирощування ідей і форм наукоємного бізнесу [8, с. 456].

Технопарки є науково-виробничими комплексами, які здійснюють весь технологічний ланцюжок від фундаментальних досліджень до продажу нової продукції. Вони припускають гармонійне поєднання діяльності дослідницьких організацій та інститутів, вищих навчальних закладів, підприємств промисловості, ділових, обслуговуючих і комерційних структур, а також місцевих органів влади.

Діяльність технопарку також передбачає створення сприятливих умов для зростання та успішного функціонування наукоємних підприємств і малих фірм шляхом впровадження нових технологій, надання певних фінансових кредитів, пільг тощо. Технопарк повинен вписуватися в певну програму розвитку міста і регіону, наприклад, збільшення економічної ефективності промислової бази регіону, створення екологічно-чистих виробництв та ін. У відповідності зі своїми завданнями технопарки здійснюють експертизу і відбір інноваційних пропозицій, науково-технічних проектів і програм, спрямованих для створення і впровадження нової техніки і наукоємних технологій, а також оцінку ризиковості цих пропозицій, сприяють у проведенні науково-дослідних робіт і передачі їх результатів у виробництво. Крім того, вони надають малим інноваційним підприємствам: виробничі площі, устаткування для виконання науково-дослідних робіт, пропонують юридичні, фінансові, маркетингові, господарські та інші послуги, сприяння в правовому та комерційному захисті інтелектуальної власності. Клієнти технопарків – це технологічні, консалтингові та інноваційні компанії, що працюють у таких галузях, як інформаційні технології, телекомунікації, професійні послуги.

Створення технопарків вимагає участі не одного, а декількох регіонів у рамках міжрегіональних економічних асоціацій. На жаль, реальних практичних кроків у цьому плані не робиться, справа обмежується поки обговореннями. Не викликає сумнівів, що зусиллями одних лише підприємницьких, наукових і аналітичних кіл проблему не вирішити, потрібна активна робота відповідних виконавчих і представницьких структур, міжрегіональних економічних асоціацій.

Резюмуючи дані, можна зробити висновок і надати авторське визначення технопарку: технопарк – це форма територіальної, регіональної інтеграції науки, виробництва та бізнесу, організаційний механізм взаємодії науки і виробництва, що виконує функції розвитку, концентрації і трансферта технологій на основі формування розвиненої сервісної інфраструктури (промислової, інформаційної, фінансової, побутової).

Технопарки являють собою сукупність організаційних форм, розвивають свою діяльність, тобто технопарки є непрямим механізмом стимулювання якнайшвидшої комерціалізації знань, що підвищує ризик їх невідповідності поставленим цілям.

Виходячи з представлених вище визначень, можуть бути виділені кілька основних критеріїв класифікації технопарків: за галузевим складом; за сферою діяльності; за типом базової організації; за способом управління; за формою розміщення.

Кожен із зазначених критеріїв класифікації може бути розкритий таким чином.

За галузевим складом технопарки можна розглядати як багатогалузеві і моногалузеві. Будучи формою розвитку науково-технічного прогресу, що характеризується тісною взаємодією наук і отриманням нових знань на стику різних дисциплін, переважним типом виступає багатогалузева будова технопарку. Однак

спеціалізований розвиток у якій-небудь сфері також може бути досить ефективним і зумовити існування технопарку, орієнтованого на розвиток технологій у будь-якій галузі виробництва.

За сферою діяльності технопарки можна розглядати як комплексні, націлені на вирішення широкого спектру завдань наукового, виробничого, маркетингового, правового та організаційного плану (відповідно включаються бізнес-інкубатори, структури правової та маркетингової підтримки), і як проблемно-орієнтовані, що вирішують окремі завдання, наприклад, досвідченого конструювання, дослідження окремих областей виробничої діяльності, впровадження технологій [3, с. 146].

Певний тип базової організації багато в чому формує спосіб управління технопарком. Крім безпосереднього управління базовою організацією, може бути створена спеціальна керівна компанія, учасники технопаркової діяльності можуть створити колегіальний механізм управління, а також технопарки на етапі розвитку (наприклад, у вітчизняних умовах) можуть керувати за участю державних органів.

Крім способу управління тип базової організації технопарку впливає на його розміщення, яке також може здійснюватися в особливих економічних зонах або бути не пов'язаним з якимись іншими умовами у своїй діяльності. Із точки зору регіонального розміщення сучасних промислових підприємств, необхідно виділити таке територіальне утворення, як промисловий кластер. У зарубіжній практиці такі утворення досить поширені, і мають у своїй основі певну стійку систему розповсюдження нових знань, технологій і продукції – так звану технологічну мережу. Кластерні підприємства мають додаткові конкурентні переваги завдяки можливості здійснювати внутрішню спеціалізацію і стандартизацію, мінімізувати витрати на впровадження інновацій. Суттєва особливість таких кластерів – наявність у їхній структурі гнучких підприємницьких структур малого бізнесу; вони дозволяють формувати інноваційні регіональні «точки зростання» [6, с. 63].

У вітчизняній науковій літературі поняття промисловий кластер розглядається як розвиток концепції територіально-виробничого комплексу (табл. 1).

Розвиток технопарків у вітчизняних умовах безпосередньо пов'язаний із становленням промислових кластерів, тому розміщення технопарків повинне враховувати можливості утворення цих форм регіональної інтеграції [5, с. 54].

Таблиця 1 Порівняльні характеристики територіально-промислових комплексів і кластерів

Змістовні характеристики	Територіально-промисловий комплекс	Промисловий кластер
Концептуальна основа	Результат наукових розробок радянських учених у період планової економіки	Утворення кластера розглядається як результат дії ринкових сил
Цільове встановлення	Техніко-економічне утворення, мета створення якого – отримання продукту для наступних стадій технологічного перерозподілу	Кластер – соціально-економічне утворення з особливою роллю людського чинника, орієнтоване на кінцевого споживача
Склад і структура	Включає переважно галузі важкої промисловості, керованої з єдиного центру	Кластер – безліч рівноправних дрібних і середніх високотехнологічних компаній, добровільно об'єднаних для досягнення спільних цілей
Масштаб перетворень	Великі (і тому поодинокі) зміни просторової структури господарства регіону і країни в цілому	Дрібні і середні, але постійні (і тому не менш важливі) зміни вже сформованих господарських взаємовідносинах
Елементи інновацій	Інновації вже «закладені» в проектах, прогноз на 15-20 років, не може орієнтуватися на застарілі технології. Для технопарка в освоєних регіонах є ефект від нововведень	Для кластерів самі інновації-це продукт їхньої діяльності, причому і на стадії появи, і на стадії їх впровадження
Інформатизація	Для технопарка-об'єкта як цілісного формування, створюваного для вирішення завдань національного рівня значущості, інформація є «обмеженим ресурсом»; що, коли, де і як створювати – визначаються «всередині» єдиного проекту, що є характерним не тільки для умов планової економіки.	Для кластера саме інформатизація взаємодіючих елементів компаній, організацій повинна забезпечувати їх конкурентоспроможність шляхом постійного створення і впровадження нововведень.

Джерело: досліджено автором на основі [5, с. 52-58]

Формування і розвиток технопарків є складним соціально-економічним явищем, яке набуває різних видів і масштабів, часто переходячи в різні територіальні та організаційно-структурні форми.

Даючи різні визначення технопарків та зіставляючи їх з іншими формами підтримки інноваційної діяльності, з точки зору взаємодії з промисловістю, як їхню основну функцію необхідно виділити передачу впровадження та освоєння передових технологій. У літературі ці процеси позначаються як трансфертні технології (від слова «трансферт» – переносити, передавати). Мета їх полягає в максимальному зближенні науки і виробництва, освоєнні ринку наукоємної продукції: «Трансфертна технологія пов'язана з "комерціалізацією" наукових досліджень, забезпеченням швидкого та ефективного впровадження їх результатів у практику, втіленням їх як на користь сьогоденному підвищенню попиту, так і орієнтовану на перспективні потреби продукції, яка виробляється у технопарках, промисловими фірмами» [6, с. 32].

Отже, трансферна діяльність безпосередньо пов'язана з розвитком наукоємних виробництв, впровадженням новітніх наукових досягнень, створенням нових зразків продукції і підвищенням техніко-технологічного рівня підприємств. Тим самим вона сприяє становленню якісно нової економіки, що існує на базі високих технологій економіки XXI століття. Трансферна діяльність також стимулює маркетингову та управлінську, оскільки передбачає постійне вивчення ринкової кон'юнктури, прогнозування пріоритетних тенденцій соціально-економічного розвитку та пошуку організаційних, фінансових, технологічних та інших механізмів освоєння ринку наукоємної продукції. Отже, саме трансфертні технології найповніше виражають суть діяльності технопарків.

Виконання трансфертних функцій технопарками обумовлює наявність у них можливості здійснювати виробничу діяльність. Це положення вважається ключовим для розвитку цих організаційних форм.

Більше того, у сучасних умовах технопарк повинен бути частиною регіональної промисловості – у цьому один із факторів його стійкості в українських умовах. Він не повинен стояти осторонь від ділової і комерційної активності регіону, у якому він розташований. Із самого початку технопарк може розцінюватися місцевими діловими колами як перспективне ринкове починання. Важливо, продемонструвати технопарк, що він має ті ж самі проблеми та труднощі як і інші фірми. Якщо місцевим, діловим колам показати, що технопарк варто підтримувати, то і технопарк, і його клієнти будуть працювати в сприятливому середовищі. З іншого боку, якщо керівництво технопарку буде взаємодіяти з місцевими виробниками, то деякі з них можуть стати клієнтами технопарку і погодяться переїхати до нього. Місцеві фірми будуть зацікавлені у взаємодії з технопарком і його клієнтами і, тим самим, будуть встановлені міцні ділові та торговельні відносини.

Формування технопаркових структур на базі промислових підприємств обумовлює правомірність введення поняття технопарк у сферу вивчення процесів розвитку промисловості, що видається вкрай принциповим саме для вітчизняної індустрії з її сировинною орієнтацією – інакше створювані технопарки стануть великими дослідними лабораторіями університетів, як і колись, відірваними від виробництв.

Якщо прийняти таку ситуацію як нормальну, тоді немає необхідності розглядати інноваційні процеси як складові управління підприємствами, а керівництву промислових підприємств прийти до вирішення проблем ресурсозбереження та підвищення ефективності виробництва в рамках існуючих технологій. При такому підході винахідники, провідні інженери і проектувальники залишаються поза промислового підприємства, а з втратою високотехнологічної виробничої бази і поза межами України - вони будуть працювати в закордонних технопарках, де можуть реалізувати свої інновації [7, с. 85].

Резюмуючи представлений теоретичний аналіз змісту технопаркової діяльності, необхідно відзначити, що технопарк - це явище сучасності, він може виникнути в суспільстві, що досягло певного рівня і темпу технічного зростання. Технологічний розвиток промисловості вимагає пошуку нових форм взаємодії всіх учасників науково-виробничої діяльності, зміни управлінських підходів у керівництві промислових структур, розуміння ролі і значення промислових підприємств у функціонуванні технопаркових структур і на державному рівні, і в сфері наукових досліджень про сучасні форми організації промислового виробництва.

Соціально-економічна значимість технопарків насамперед поєднує формування високотехнологічного виробництва, роль якого в розвинених країнах все більше зростає, оскільки зараз високі технології і знання стають новими стратегічними ресурсами, все більш значущим в порівнянні з природними. Сприяючи поширенню сучасних технологій (інформаційних, ядерних, радіаційних, лазерних, біологічних та ін.), ще раз необхідно підкреслити, що найбільш важливими елементами в організаційній структурі технопарку є: сукупність науково-дослідних інститутів, лабораторій і організацій; виробничо-технологічний сектор, сектор обслуговування.

ВИСНОВКИ

Розглядаючи технопарк як самостійну форму науково-виробничої діяльності регіональних виробничих структур, необхідно проаналізувати відповідну систему управління цими утвореннями. У широкому сенсі слова управління технопарком – це регламентована нормами права, діяльність виробничих підприємств, державних інститутів, наукових і некомерційних організацій, спрямована на вдосконалення технологічної основи суспільства шляхом формування організаційно-економічних передумов для впровадження результатів науково-технічного прогресу у виробництві.

Як практична діяльність, управління технопарком являє собою сукупність дій і операцій по забезпеченню організаційних і фінансових умов для ведення інноваційної діяльності та вдосконалення технологічної основи виробництва, а також стимулювання її із застосуванням специфічних адміністративних, фінансових, правових, інформаційних та інших заходів. Ресурси, які використовуються при управлінні технопарковою діяльністю, характеризують цю діяльність як елемент цілісної системи управління регіональним розвитком.

Управління технопарками припускають комбінацію заходів технічного, економічного, організаційного та правового характеру.

Визначення їх поєднання і вибір конкретної комбінації має ґрунтуватися на порівнянні досягнень ефективності від реалізації, удосконалених існуючих механізмів функціонування інфраструктури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блінов А. Технопарки: сутність, проблеми формування / А. Блінов // Маркетинг. — 1997. — № 3. — С. 91—97.
2. Вахтіна Н. Технопарки як форма підтримки малого підприємництва (досвід Голландії) / Н. Вахтіна, О. Долгова // Світова економіка і міжнародні відносини — 1996. — Вип. № 6. — С. 130—135.
3. Інноваційний розвиток промисловості України / [О. І. Волков, М. П. Динисенко, А. П. Гречан та ін. ; під ред. проф. О. І. Волкова, проф. М. П. Динисенка]. — К. : КНТ, 2006. — 648 с.
4. Іжевський В. В. Економічна сутність інновацій та інноваційної діяльності підприємства / В. В. Іжевський // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. — Львів : РВВ НЛТУ України, 2010. — Вип. 20.3. — С. 121—127.
5. Наукові парки інноваційного підприємництва. Технопарк : монографія / І. Г. Грабар [и др.] ; Житомирський національний агроекологічний ун-т. — Житомир : ЖНАЕУ, 2009. — 347 с.
6. Третьяк В. П. Кластеры предприятий: пути создания и результативность функционирования / В. П. Третьяк. — М. : Август Борг, 2006. — 132 с.
7. Фияксель Э. А. Роль инновационного кластера в формировании РИС (региональной инновационной системы) / Э. А. Фияксель, М. Г. Назаров // Инновации. — 2009. — № 6(128). — С. 86—88.
8. Федулова Л. І. Економіка знань : підруч. / Л. І. Федулова. — К. : НАН України ; Ін-т екон. та прогнозів. НАН України, 2009. — 600 с.

УДК 658.15/5:621(477)

СТАН РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДІВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Северина С.В., аспірант

Запорізького національного університету

У статті досліджено стан підприємств машинобудівної галузі України. Зокрема, проаналізовано обсяг та структуру виробництва та реалізації основних видів продукції, фінансові показники діяльності, визначено найбільш поширені проблеми та першочергові заходи щодо їх усунення.

Ключові слова: машинобудування, динаміка, обсяг, структура, проблеми.